

Bemærkninger til forslaget

I. Konventionens forhistorie

1. På FNs 32. generalforsamling i efteråret 1977 besluttedes det at indkalde en konference i 1979 under organisationens auspicer til drøftelse og eventuel vedtagelse af forbud mod eller begrænsninger i anvendelsen af visse typer af konventionelle våben, som må anses at være unødigt skadevoldende eller at ramme i flæng.

Som eksempel på de våbenkategorier, der i første række kom i betragtning som tema for konferencens forhandlinger kan nævnes napalm og andre brandvåben, forræderiske våben såsom miner og lureminer («booby traps» – dvs. bomber camoufleret som almindelige, dagligdags genstande), fragmentationsvåben samt småkalibervåben, hvis projektiler hævdes at have en særlig skadelig virkning, der kan sammenlignes med den, der forårsages af den såkaldte dum-dum-kugle, hvis anvendelse blev forbudt allerede i slutningen af forrige århundrede.

Det af FN vedtagne forslag om konferencens afholdelse havde sit udspring i den i Genève i årene 1974-77 afholdte diplomatkonference om humanitær folkeret under væbnede konflikter, hvor de heromhandlede konventionelle våbenproblemer var genstand for indgående drøftelser, uden at det viste sig muligt at nå til enighed om gennemførelse af konkrete forbud. Der kan herom henvises til de indledende bemærkninger i det samtidig hermed fremsatte forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af de to tillægsprotokoller af 8. juni 1977 til Genève-konventionerne af 12. august 1949 om beskyttelse af krigens ofre, som blev resultatet af diplomatkonferencens forhandlinger. Usikkerheden omkring forløbet og resultatet af FNs våbenkonference og dennes mulige indflydelse på fortolkningen af visse af tillægsprotokollernes bestemmelser har bevirket, at de fleste stater har ønsket at afvente resultatet af våbenkonferencen, forinden man tog skridt til at ratificere tillægsprotokollerne.

2. Forud for FN-konferencen kunne det konstateres, at der på dette særlige våbenbegrænsningsområde, der dikteres af humanitetens krav, kun havde været beskedne fremskridt siden de store Haagerfredskonferencer i 1899 og 1907, hvor det generelt blev fastslået, at de krigsførende ikke har ubegrænset frihed i valget af midler (våben) til at skade fjenden, og at det skal være forbudt at anvende våben, projektiler eller stoffer, som efter deres natur forårsager unødigt menneskelig lidelse. Rent konkret vedtoges dengang forbudet mod anvendelse af dum-dum-kugler.

Der har ikke sjældent været rejst indvendinger mod at benytte betegnelsen humanisering i forbindelse med krigsførelse, der jo netop ikke respekterer selve den grundlæggende menneskerettighed: retten til livet. Udtrykket skal imidlertid forstås i en relativ betydning, nemlig den at søge tab af menneskelig og menneskelige lidelser begrænset mest muligt. Så længe det endnu ikke er lykkedes det internationale samfund at afskaffe militær magtanvendelse, er bestræbelserne for at beskytte krigens ofre – de syge og sårede, civilbefolkningen, krigsfanger, såvel som dem, der deltager aktivt i kamphandlingerne – kun alt for ofte aktuelle. I vort århundredes krige har således en stadig større andel af de dræbte været civile. Forsøg på at dæmpe op herfor har foreløbig resulteret i vedtagelsen af de førnævnte to tillægsprotokoller til Genèvekonventionerne af 1949 om beskyttelse af krigens ofre. Heri cementeres sondringen mellem militære og civile mål og dermed grundsætningen om, at de krigsførende parter kun må rette deres angreb mod militære mål. Af hensyn til civilbefolkningen indeholder protokollerne tillige en række begrænsninger i de krigsførendes adgang til at angribe militære mål i tæt befolkede områder.

For FN-våbenkonferencen var opgaven at søge gennemført konkrete forbud mod eller begrænsninger i anvendelsen af visse nærmere definerede våbenkategorier.

3. I konferencen, der afholdtes i Genève i løbet af to sessioner, henholdsvis den 10.-28. september